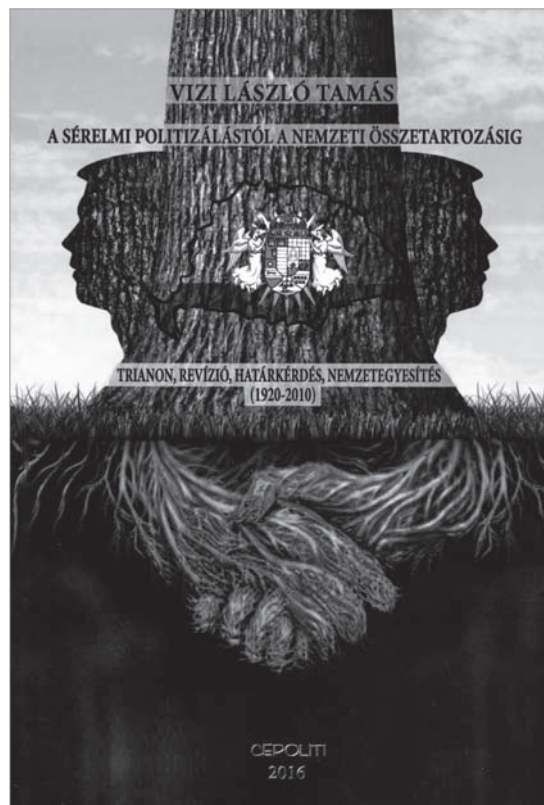

MIKLÓS PÉTER

A TRIANON TRAUMÁJÁTÓL A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁSIG VEZETŐ ÚT

VIZI LÁSZLÓ Tamás főiskolai tanár, a Kodolányi János Főiskola rektorhelyettese hosszú évek óta kutatja Magyarországon két világháború közötti történetét, s kiemelten foglalkozik a Trianon-témakörrel. Ennek keretében alapvető kutatásokat végzett a békediktátum aláírásának körülményeivel, illetve a szerződést aláíró politikusok emberi és politikai pályájával kapcsolatban. Kutatásainak eredményeit a közelmúltban megjelent *A sérelmi politizálástól a nemzeti összetartozásig* című, *Trianon, revízió,*

határkérdés, nemzetegyesítés (1920–2010) alcímű könyvében foglalta össze és tette közzinccsé. A kötet kilenc évtized krónikája, amely különböző történelmi korszakokon és eltérő politikai szituációkon – s azokban megfelelő helyen és megfelelő súllyal elhelyezve a kérdést – keresztül-ívelve elemzi és értelmezi a Trianon-problematikát. Az öt fejezetre tagolt, több mint háromszáz oldalas, filológiai módon meglapozott (amit a mintegy hatszáz lábjegyzet és a huszonöt lapos irodalomjegyzék is igazol)

A szerződés magyar aláírói Benárd Ágost küldöttségvezető (balra, cilinderrel a kezében) és Drasche-Lázár Alfréd rendkívüli követ, államtitkár (jobbra, fedetlen fővel)

kötet történeti források mentén, alapvető kútfők alapján mutatja be a revíziós gondolatnak, a trianoni kérdésnek, a nemzetpolitikai koncepcióknak a hazai eszmetörténetben és a magyar politikai gondolkodás történetében elfoglalt helyét.

Vizi László Tamás könyvének első – és legterjedelmesebb, a kötet egyharmadát kitevő – fejezete Trianon kezelésének és a traumatikus békediktátumhoz való viszonyulásnak az elméleti és politikai modelljeit ismerteti kellő részletességgel és magabiztos arányérzékkel. A szerző a Horthy-korszak – hivatalos, illetve informális – revíziós terveinek háromszatú tipológiáját adja. Az első az integrális revíziós törekvések alapelve a „Mindent vissza!” jelszó megvalósításának szándéka volt. Ezek közé tartozott Ottlik László Új Hungáriája, Hevesy Pál terve, illetve Bethlen István 1933-as elképzelése. A második az etnikai alapon nyugvó elképzelések – az 1920 tavaszi terv, a Lord Rothermere nevével fémjelzett modell, a Magyar Revíziós Liga javaslata, valamint Fenyő Miksa-Nagy Emil-féle terv – a többségében magyarlakta területek visszacsatolását jelölte meg elérendő állapotként. És végül az előbbi két törekvéstől alapjaiban eltérő – stratégiai alapú – megoldási modell volt Gömbös Gyula miniszterelnök 1934. évi – nyilvánosságra akkor nem került – terve. A kormányfő ugyanis nem történelmi vagy etnikai, hanem gazdasági és geopo-

litikai szempontok szerint javasolt határmódosítást, amelynek jegyében például a jó mezőgazdasági termőterülettel bíró, ugyanakkor iparosodott és nyersanyagforrásként is értékes Bánság – amelynek területén a magyarság kisebbségben volt – Magyarországhoz került volna, míg a kompakt magyarlakta Székelyföld továbbra is Románia részét képezte volna.

A kötet második – több mint nyolcvan oldalas – egysége az 1947. évi párizsi békeszerződést, mint „második Trianont” mutatja be. Nemcsak a békét előkészítő tárgyalások, de a magyar delegáció 1946. évi tevékenysége, Gyöngyösi János külügyminisztersége és az akkori koalíciós pártok külpolitikai elképzelései is ismertetésre kerülnek. Külön kiemelendő a szerzőnek az a látásmódja, amelyen keresztül világosnak tűnik, hogy a csehszlovák-magyar lakosságcsere, a magyarországi németek kitelepítése és a szomszédos országok területéről érkező magyar menekültek ügyei elválaszthatatlanok a béke kérdésétől.

Vizi László Tamás munkájának harmadik fejezetében az államszocialista korszak Trianonhoz – és ezzel a környező „baráti szocialista” államok kisebbségben élő magyarságához – való viszonyát írja le. A felejtés és az elhallgatás jellemezte ez az időszakot, amelynek csak a végén, a Ceaușescu-féle erdélyi falurombolások elleni civil tiltakozások és ellenzéki mozgolódások idején, 1988–1989-ben került ismét elő a trianoni kérdés. A rendszerváltozás utáni periódus nemzet- és szomszédosságpolitikájáról a könyv utolsó két részében olvashatunk. A 2004. december 5-i népszavazást a szerző „újabb lelki Trianonként” határozza meg, míg a nemzeti összetartozásról szóló 2010. évi törvény előterjesztésének, vitájának és kihirdetésének bemutatása kapcsán hangsúlyozza, hogy az Orbán Viktor vezetésével akkor megalakult kormány „új alapokra helyezte a magyar nemzetpolitikát”.

A jogász doktori címmel és a történettudományi doktori (PhD) fokozattal is rendelkező Vizi László Tamás munkája – amely a jog-, a diplomácia-, a politika- és az eszmetörténet számára is nagy nyereség – nem pusztán eseménytörténet, hanem a nemzetközi és a magyar politikai színterek korszakokon átívelő jelenségeit bemutató összegző monográfia, amely érzelmi elfogódottságtól mentesen történeti dokumentumok, statisztikai és egyéb tényadatok, valamint jogi szövegek alapján elemzi huszadik századi történelmünk legnagyobb traumájának recepcióját és hatástörténetét.

Vizi László Tamás: A sérelmi politizálásától a nemzeti összetartozásig. Trianon, revízió, határkérdés, nemzetegyesítés 1920–2010. CEPOLITI Kiadó, Budapest, 2016. 303 p.